

емоційної залежності або погіршення якості життя потерпілої особи. Вочевидь внесення зазначених змін до КК були вкрай необхідними для суспільства та направлені на вирішення проблеми домашнього насильства, формування нетерпимого ставлення до насильницької моделі поведінки, небайдужості до постраждалих осіб тощо.

Для вирішення проблеми домашнього насильства в Україні була створена поліція проти насилля так звана «ПОЛІНА», яка запрацювала 12 червня 2017 року. ПОЛІНА – це поліцейська мережа протидії домашньому насильству, яка в першу чергу покликана показати жертвам насилля, що вони можуть звернутися за допомогою до правоохоронних органів, де їм буде надана кваліфікована допомога. У складі перших пілотних груп поліцейські пройшли додаткову відповідну підготовку та спеціалізоване навчання, яке спеціально для «ПОЛІНИ» розробили міжнародні партнери. Крім того, в межах проекту окремо проводиться навчання з реагування на факти вчинення насильства в сім'ї для операторів спецлінії «102» та оперативних чергових територіальних підрозділів поліції.

Про необхідність роботи вказаного підрозділу свідчать статистичні дані, відповідно до яких за 9 місяців роботи вказаного підрозділу, надійшло понад 84 тисячі дзвінків, що свідчить про довіру з боку населення до поліції.

Отже, за останні роки зроблені серйозні кроки щодо протидії насильству. Зокрема, вдосконалено національне законодавство, був створений новий підрозділ у складі Національної поліції по протидії насильству «Поліна», приймаються програми, проводяться дослідження ситуації щодо насильства, тощо.

Одержано 24.04.2019

УДК 347.9

Артур Русланович КАН,

курсант групи Ф2-305 ХНУВС

Науковий керівник: Салманов О. В.

ПРОБЛЕМИ ПОРУШЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ ПІД ЧАС ДОПИТУ

Під час досудового розслідування допиту належить визначальне місце: з усього бюджету часу, що витрачається слідчим на проведення слідчих (розшукових), інших процесуальних дій, на допит витрачається понад 80 %. Допит розглядають як процес передачі слідчому особою, що допитується, інформації про подію, яка розслідується, або про пов'язані з нею обставини й осіб. Але, як спосіб отримання відомостей від особи, якій відомі дані, що цікавлять слідчого, допит виступає лише в інформаційному плані.

Допит – це слідча (розшукова) дія, змістом якої є одержання показань від особи, яка володіє відомостями, що мають значення для розслідуваного кримінального правопорушення.

Допит можна охарактеризувати як процес передачі інформації про розслідуване кримінальне правопорушення, пов'язані з ним обставини і людей. Для того, щоб успішно провести допит, слідчий повинен чітко уявляти собі, яку інформацію і за допомогою яких прийомів і засобів він має намір отримати. Коло обставин, які слідчий має намір з'ясувати обставини: пов'язані із подією кримінального правопорушення; стосуються з'ясування винуватості підозрюваного у вчиненні кримінального правопорушення, форми вини, мотиву і мети вчинення кримінального правопорушення; спрямовані на встановлення виду і розміру шкоди, завданої кримінальним правопорушенням, а також розміру процесуальних витрат; пов'язані із встановленням обставин, які впливають на ступінь тяжкості вчиненого кримінального правопорушення, характеризують особу підозрюваного, обтяжують чи пом'якшують покарання, які виключають кримінальну відповідальність; пов'язані із встановленням будь-яких інших даних, що є значимі для встановлення обставин розслідуваного кримінального правопорушення.

Предмет допиту залежить як від процесуального становища допитуваного, так і від того, якою інформацією він може володіти.

Порушення прав людини в досудовому слідстві – явище, що зустрічається часто. Однією з маніпуляцій з законодавством, до якої на практиці вдаються співробітники правоохоронних органів, – допит в якості свідка людини, що спочатку підозрюють в скоєнні злочину.

До недавнього часу в статті 87 КПК України було зазначено, що коли людину допитують як свідка, а потім оголошують підозрюваним або обвинуваченим, суд зобов'язаний був визнати дії правоохоронних органів істотним порушенням прав людини і основних свобод. Суть порушення полягає в тому, що допит підозрюваного і свідка значно відрізняються один від одного. Під час допиту, підозрюваний має право в будь-який момент відмовитися відповідати на питання, в той час як свідка попереджають про кримінальну відповідальність за відмову давати свідчення. Згідно ст. 42 КПК України підозрюваний має право знати, у вчиненні якого злочину його підозрюють, бути чітко і своєчасно повідомлених про свої права, а також отримати їх роз'яснення. До свідка це не застосовується.

Таким чином, допитуючи підозрюваного як свідка, слідчий здійснює відразу кілька правопорушень. Ці дії не співвідносяться з чинним кримінально-процесуальним законодавством України та грубо порушують право людини на захист. До того ж, така підміна понять під час допиту суперечить п. 3 ст. 14 Міжнародного пакту про громадянські й політичні права, де сказано, що кожен має право "не бути примушений до дачі показань проти самого себе або до визнання себе винним".

Попри всю незаконність таких дій, вони продовжують бути популярними серед слідчих. По-перше, тому що так під загрозою кримінальної відповідальності вони отримують інформацію, яка була б недоступна, якби підозрюваний скористався своїм правом мовчати. По-друге, такий підхід допомагає слідчим виграти більше часу на проведення розслідування. Згідно зі статтею 219 КПК,

досудове слідство повинно закінчитися не пізніше, ніж через 2 місяці після того, як людині оголосять про підозру. До того ж, дане правопорушення забезпечує більш закриту роботу слідчого, адже на відміну від підозрюваного, свідок не має права знайомитися з матеріалами справи, брати участь в слідчих діях і звертатися зі скаргами до слідчого судді.

Слідчі посиляються на чисту «формальність» таких правопорушень і вважають, що проблема буде вичерпана тим, що протокол надання свідчень просто визнають недійсним в суді. Однак, насправді, все набагато серйозніше. Наприклад, за порушення права на захист підозрюваного передбачена відповідальність за статтею 374 КК України. Недобросовісних співробітників поліції очікує міра покарання аж до шести місяців арешту, і найголовніше – з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

Таким чином, попри те, що в новій редакції КПК України допит підозрюваного в якості свідка не розглядається як істотне порушення прав людини й основних свобод, факт порушення незаперечний і його можна довести. Це неодноразово підтверджувала практика Європейського Суду з прав людини. Такі незаконні дії з боку правоохоронних органів грубо порушують право на захист і є повноцінною підставою для скасування вирoku.

Одержано 22.04.2019

УДК 343.13

Оксана Сергіївна КОЛЯДА,
курсант групи Ф2-301 ХНУВС
Науковий керівник: Балац Р. М.

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЩОДО ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПІДОЗРУ

Завдання кримінального провадження визначені у положенні статті 2 КПК України, зокрема захист особи, суспільства, держави, від кримінальних правопорушень, охорона прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження, а також забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду з тим, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, жоден невинуватий не був обвинувачений або засуджений, жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусу, і щоб до кожного учасника кримінального провадження була застосована належна правова процедура. Якщо говорити про забезпечення захисту прав і законних інтересів особи, щодо якої здійснюється кримінальне провадження, то напевно перш за все, необхідно зазначити про повідомлення про підозру та реалізацію прав та інтересів підозрюваної (обвинуваченої) особи. Так, щоб здійснити обвинувачення особи у кримінальному провадженні, необхідні ряд ознак, які б не суперечили чинному кримінальному процесуальному законодавству, а повно і